

Дзвоник

№193

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, травень, 2023 рік

18 травня – Всесвітній день вишиванки

Дзвоник (Clopotel)

№ 193, 2023 р.

Журнал для українських дітей Румунії.

Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Михаєла Гербіл, Іван Ковач,

Михайло Михайлюк, Михайло Трайста

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Adresa redakției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Електронна адреса редакції:

clopotel@uur.ro

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками
- * дидактичну сторінку
- * переклади румунських класиків
- * сторінку народознавства
- * рубрику «Славетні українці»
- * рубрику «Вивчаємо англійську»

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Володимир НАГОРНЯК

СИМФОНІЯ ВЕСНИ

Ва! – із-під снігу трава

ожива –
ва-овва!;
і весни вісник,
біло-теплий підсніжник;
і фіалочки-синьоквітки –
безпечні, як малі дітки;

Ве! – сонечко зве-зове;

все живе
силами наливається,
сонечку озивається;

В'є! – птаство снує,

гнізда в'є;
наші хлопчики,
як горобчики;
наші дівчатка,
як ластів'ятка;

Ви! – ви, ви і ви

очухались від зими?;
весну-ясну зви-зови
з березнем, квітнем та травнем –
з теплом життєдайним славним;

Ві! – посмітюх у траві

з чубом на голові:
«ві, ві, ві!»;
а свиня у хліві:
«кві-куві!»;
посмітюх у траві
з чубом на голові:
«ві, ві, ві!»;
це йому так співається
чи він насміхається?;

В'ї! – а це вже солов'ї –

улюбленці мої:
«в'ї, в'ї!»;
ось, та ось!, озвалися;
«фіть-тьох-тьох!» –
і, а де?, заховалися;
цю мелодію,
що не на виду,
у весняну симфонію
я введу;

Во! – води налило:

струмок – не струмок – річка;
не боїться, іде Марічка –
ступає у воду, і все! –
підсніжники мамі несе;

Бу! – в Україні живу;

там це все наяву –
подивися, гляди;
Україну люби!;

В'ю! – шпак допомага солов'ю;

пісню співа несвою;
голосу свого немає, але весна – співається!

В'я! – це вже – читайте! – і я;

як вам симфонія моя,
в'я?!

Наталя КАРПЕНКО

Вишиваночка – наша сила

Вишиваночко світанкова,
Твоя усмішка люба нам.
Твоя ниточка веселкова –
В горлі кісткою ворогам.

Твоя вишивка білокрила –
Закодований оберіг.
В твоїй усмішці – наша сила,
Досвід прадідів і доріг.

Анатолій КАЧАН

Проростай, зерно

Проростай, зерно,
Із землі:
Вже вернулися
Журавлі
І над полечком
Синя вись.
Проростай, зерно,
Не барись.
Знову зеленню
Вкрий лани,
Мідним колосом
Задзвени.
Проростай, зерно,
Виростай
На багатий наш
Урожай.

Станіслав ШУШКЕВИЧ

Весна прийшла

Бджоли – радісні дзвіночки –
Доторкаються листочків,
З луку пишної постелі
Квіти дивляться веселі,
Бо весна прийшла...

Рибка блискає лускою,
Стриж летить вгорі стрілою,
І деркач кричить у лозах,
Гомонять найперші грози,
Бо весна прийшла...

Стрибунець хита стеблину,
Млин скрегоче без упину,
Журавлі кружляють колом
Над м'яким зеленим долом,
Бо весна прийшла...

Пісня чується – веснянка –
На стежинах і полянках.
Диво-птахом бистрокрилим
Полечу над краєм милим,
Бо весна прийшла...

Ганна ЧУБАЧ

У лісочку на пеньочку

У лісочку на пеньочку
вишивала сіра мишка
Для синка свого сорочку.
Ниточка-сріблиночка
та із павутиночки,
голочка – із гілочки
Тихої ялиночки.
Вишивала і співала,
бо хороший настрій мала.
Горобці злетілися,
на пеньочку всілися.
На сорочку вишиту
Заздрісно дивилися.
А коли втомилися
заздрісно дивитися,
то взяли весело
Між собою битися.
Загубили голочку,
розірвали ниточку,
постирали крильцями
міточки на виточки.
Миша зажурилася,
заридала гірко.
А синочок без сорочки
Заховався в нірку.

Анна ОВЧАРУК,
9 років

Повелителі усього живого

Розділ 3 Неочікувана новина

Єлизавета перелітала через лавову територію Завойовувича і згадала початок свого чергування біля Дерева Життя. Дракон тоді їй шепнув:

– Навідайся до мого палацу!

Ось так: коротко та без пояснень. Тепер вона летіла та міркувала: «Ще одна годинка і я вдома. Але Завойовувич мене запросив, а відмовитися від запрошення, в теперішні часи – це все одно, що оголосити війну». А війни вона не хотіла. «Єдина проблема – доведеться в палац драконів залетіти», – міркувала вона далі.

Що ж, це справді була проблема, бо пташці треба повернутися до своїх підданих до вечора, а вже як не як за південь.

От вже й перші гнізда драконів стало видно. Їхніми гніздами були великі літаючі брили

каміння, які мали чарівне забарвлення і форму печери середнього розміру.

– Гариинир!

– Вгrrria... – перемовлялися дракони своєю мовою.

«Дивний народ ці дракони. В одній особині ховається велике зло та добро, це я знаю точно. А ще вони не птахи, не ссавці і навіть не динозаври. Мутанти вони, мабуть. Хм... Мабуть, вони не мутанти, а якісь створіння, які пішли від пташок та ссавців. Але як це сталося? Можливо, Дерево Життя знає», – летіла й думала собі Єлизавета.

Від подальших роздумів її відірвав крик:

– Єлизавета! А я вже думала, що ти не прилетиш! – це прогарчала дружина Завойовувича, королева десятого царства драконів – Ланамі. Вона належала до Лавокрилих драконів. На відміну від її чоловіка, Камнекрилого, який любив камені, вона любила лаву. Якби не король Завойовувич, то вона б перетворила їхню територію на суцільну лаву. А ще між цими двома драконами часто спалахувала сварка за те, скільки лави та каміння має бути. Та все закінчувалося тим, що нічого не мінялося.

– Чураліа хамацу*! – привіталася Єлизавета.

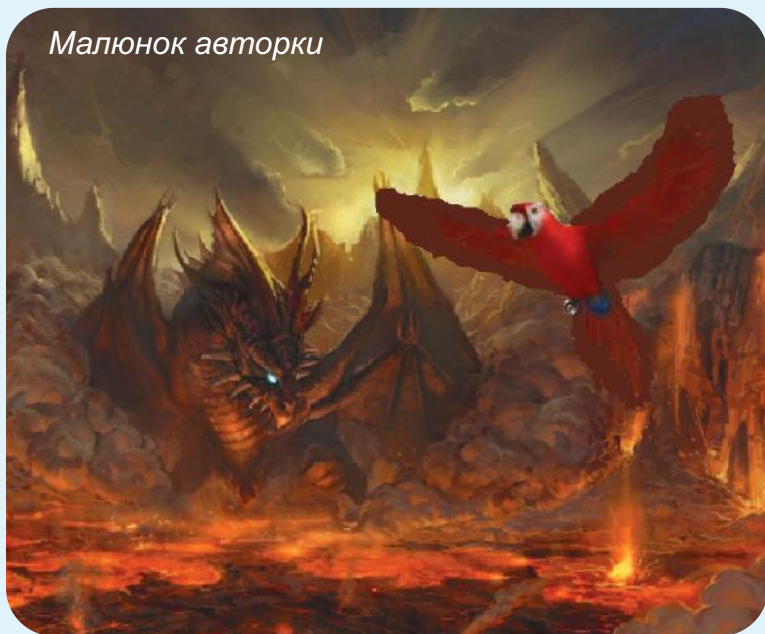
– Мінерея шенінаца**, – відповіла дракониха.

Так королеви привіталися королівською мовою. Далі Єлизавета запитала, для чого її запросили:

– Хіаменая журація норомія? – промовила вона.

– Для того, щоб я могла провести тебе та по дорозі обговорити мою

Малюнок авторки

пропозицію щодо нової угоди, – відповіла Ланамі спокійно і діловито.

– Зрозуміло. А що за угода? – запитала пташка.

– Я пропоную об'єднатися в союз і піти війною на Халуруноного, короля сьомого царства драконів. Я знаю, він і твій ворог теж! – вигукнула наприкінці лавокрила.

Пташка стала міркувати: «Загалом, мені це вигідно, адже те царство мені не подобається, але що він зробив їй? Та й союз із драконами – це постійні підозри в зраді. Ні, спершу треба більше дізнатися про цю угоду».

– Хто буде командувати і котру тактику будемо використовувати, якщо я підпишу таку угоду? – запитала птаха дракониху після невеличкої паузи.

– Звісно, що дракони будуть головними! – відповіла та.

– Ні, ні і ще раз ні! Мені такий союз не підходить. Якби я щось пропонувала, то з повагою поставилася б до союзника! – відмовила Єлизавета.

– Ха! Я думала, що ти розумніша! – пирхнула дракониха з роздратуванням.

– Вибач, але я не хочу війни з таким союзником, як ти. Подумай: пташки вільні, а якщо вони в союзі з драконами і дракони там головні, то виходить, що мій народ залежний. Саме тому я і не хочу бути з тобою в союзі, – пояснила Єлизавета майже як дитині.

– Зрозуміло. Тоді геть з моєї території! – прошипіла лавокрила.

– Запрошених не виганяють, Ланамі! До того ж, ця територія не лише твоя, а й твого чоловіка Завойовувича! – підловила пташка розлючену дракониху.

– Невже? – пирхнула та у відповідь і продовжувала низьким голосом: – Та він мені більше не потрібен.

Дракониха наблизилася і хитро зашипіла:

– Але я посаджу його в темницю і поширю інформацію, що це ти його вбила! Так я буду керувати двома народами драконів! Ха-ха-ха! Аха-ха-ха-ха! – сміялася вона, передчуваючи майбутній успіх.

«Отже... Треба його попередити!» – подумала наша героїня і поспішила до своєї території.

ПРИМІТКИ:

* Королівською мовою «Доброго здоров'я, королево!»

** Королівською мовою «І тобі також».

(Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Гороб'яча сімейка

Весну зустрічають птахи;
Лад навели у гніздечку.
Справу мають переважливу:
Повиводити малечу.

І в сім'ї, що по сусідству,
Під дахом гніздечко звили:
І соломі, і травицю,
Листя й пір'я наносили.

Звили затишне гніздечко,
Сил доклали чималенько.
Працювали беззупинно
Горобчиха й горобейко.

І як тільки закінчили
Будувати свою хату,
В ньому мати-горобчиха
Стала яйця відкладати.

Незабаром сім яєчок
Появились у гніздечку:
Самі білі й сірі цяпки...
Тепер час чекать малечу.

Відсиділа горобиха
Чималенько у гнізді:
Доглядала, підгортала,
Щоб тепла дати усім.

Яка радість, яка втіха –
Із яєчок – бачить тато –
Гороб'яточка крикливі
Хочуть геть повилізати.

Горда мати, гордий тато,
Що в них стільки діточок!
Черв'ячків подавсь шукати –
Не сховаєшся в куток!

Всі почали підростати,
Пір'ячко їх обгортає.
Із гніздечка хочуть вийти –
Іжі їм не вистачає.

Мама й тато, все що роблять,
Лиш поживу їм шукають:
Поки сил не наберуться,
Поки не повиростають.

– Тату, научи літати, –
Просять горобці-малята.
– Ми вже вирости, зміцніли,
Хочем полетіти з хати!

Так й жили вони у дружбі;
Батько й мати їх навчали.
Жили лагідно, мирились;
Горя та біди не знали.

А як виростуть малята,
То й покинуть рідну хату.
Полетять під іншу стріху
Власне гніздо будувати.

Аделя ГРИГОРУК

Петрусь і чарівна сопілка

Жили-були собі на білому світі хлопчик Петрусь зі своєю бабусею Настею. Жили вони в дерев'яній хаті, вкритій гонтами¹, почорнілими від снігу та дощу. Хата їхня стояла під горою, а внизу, перекочуючись через каміння, стрімко квапився кудись Чорний Черемош.

Сусідів близьких у них не було. Правда, через річку, на протилежному березі, мешкав заможний газда² Копильчук. Щоранку Петрусь вітався з ним зі свого берега, хоч Копильчук не завжди відповідав йому. Але хлопчик не ображався: може, його не почули або й не помітили, чого ж тоді ображатися?

І взагалі, Петрусь ніколи й ні на кого не те що не ображався – навіть не сердився. Він мав добру і веселу вдачу, був завжди бадьорий і жвавий, але тепер крадьки, щоб не печалити бабусю, сумував. А се неабияка штука – бути сумному й веселому водночас.

Узагалі-то Петрусь переїхав до бабусі Насті недавно, коли і татко, і мама пішли воювати. До того вони жили в місті, татко щодня ходив на службу, а Петруся зранку мама водила в садочок. Він був уже великий і цього року мав іти в школу. До бабусі Насті вони їздили в гості на свята, а влітку Петрусь залишався в неї аж на три місяці. Ото було роздолля!.. Ліс, річка, ягоди, свіже молоко від бабусиної кози з незвичним іменем Магіріца!.. Петрусеві зовсім не хотілося повертатися в місто, так йому було тут добре.

А тепер батьки поїхали, і Петрусь дуже сумував за ними, хоч нікому цього не показував: ще подумують, що він малий, а він он уже скоро першокласником буде!

Сьогодні зранку Петрусь сидів на березі й думав, як він може зарадити їх із бабусею скруті. А справа була он яка: бабуся, щоб підробити якийсь гріш до пенсії (вона колись була вчителькою, але вже не працювала в школі) пряла вовну, яку їй давав сусід Копильчук, а Петрусь відносив ту пряжу до нього. Для цього він мусив перейти Черемош

вброд – так ближче – або йти аж до моста через ріку, що було значно довше.

За ті гроші вони купували борошно, масло, бринзу. Бабуся сама пекла хліб, і то був чудовий день, бо хліб пахнув так смачно, аж на душі веселішало.

Але Копильчук чомусь не заплатив бабусі ні за останню, ні за попередню її роботу, а в хаті, як на зло, закінчилася вся їжа.

– Петрусик! – почувся бабусин голос із хатнього порога. – Не йди нікуди, дитино, зараз картопелька звариться і будемо їсти!..

– Добре! – відгукнувся Петрусь. – Я тут поки на бережку посиджу...

Бабуся Настя зайшла в хату, а Петрусь почав знічев'я збирати жовті камінці, що скидалися на варену картоплю, і жбурляти їх у воду. Враз за якийсь крок-два від себе він побачив сопілочку – таку, як торік татко купив йому в Косові на Івана, коли їздили туди разом на храм до знайомих.

Петрусь узяв сопілочку до рук, обтрусив із неї вогкий пісок і вирішив заграти співанку, яку вивчив ще минулого літа і яка йому дуже подобалася, бо була дзвінкою і радісною:

*Ой весела співаночка,
Весела, весела.
Лети, моя співаночко,
На десяти села!*

Але пісеньки в нього чомусь не вийшло. Сопілочка видавала лише «гей-гей-гей», «ду-ду-ду», «лю-лю-лю» та «ой-ой-ой».

Як не намагався Петрусь видобути із сопілки потрібну йому мелодію, це йому ніяк не вдавалося. Врешті хлопчикові набридло невдале музичування, і він уже хотів заховати сопілку до кишені, як раптом ріка збурилася великою хвилею, що витанцьовувала на сонці, а потім засміялася кришталевиими бризками, розтрушуючи довкола дзвінки згуки³.

¹ – гонтами – гонти, (діал.) – покрівельний матеріал;

² – газда, (діал.) – господар;

³ – згуки – згук, (діал.) – звук.

(Далі буде)

Артем ДОРОШЕНКО,
11 років

Правила поводження при подоланні водних перешкод

Із приходом весни й потепління ми часто виходимо помандрувати зазеленилими лісами та луками. Ведмедик не був винятком. Він любив такі вилазки з бабусею, яка знала багато цікавого про всіх і все. Цієї весни вони зустріли сім'ю Зайчика та Їжачка біля гірської річки і допомогли їм перебраться на протилежний берег. Адже ведмедики не бояться ні води, ні течії. Але якби вони не зустрілися?! Що робити, коли біля тебе немає Ведмедика-приятеля? Як можна безпечно перетнути водні перешкоди?

Водні перешкоди дуже часто можуть стати перепоною, яку складно подолати. У деяких випадках річки й болота навіть можуть стати причиною скасування походу. А при неправильному подоланні водної перешкоди можуть статися нещасні випадки, які стануть причиною серйозних проблем зі здоров'ям. Щоб цього уникнути, дотримуйтеся чергових правил:

Через *неширокі* річки можна просто перестрибнути, спираючись на міцну жердину, з допомогою якої утримується рівновага. Такий стрибок необхідно здійснювати без вантажу. Передайте його товаришам або перекиньте на інший берег, а потім стрибайте. Вибирайте для стрибка тільки ті ділянки, де ви абсолютно впевнені в тому, що перестрибнете через річку.

Для того, щоб подолати *широкі* річки, існують такі способи:

А. Перехід шеренгами або по двох

У цьому випадку рухатись потрібно проти течії річки. Важливо узгодити рух, щоб не втратити рівноваги. При цьому треба міцно тримати один одного за плечі.

Б. Переправа вброд

1. Знайти місце броду.

Для цього найбільш поширеного і простого способу переправи потрібно знайти таке місце річки, де є обмілини, перекати, островці. На це місце часто вказують стежки чи дороги, що ведуть до річки. Увійшовши в річку, промацують її дно за допомогою жердини.

2. Розвідка броду.

Якщо на вашому шляху зустрілася гірська річка, визначити місце розташування броду набагато складніше. У першу чергу, виберіть умовне місце виходу на протилежний берег.

При переправі в групі необхідно першою відправити на інший берег людину досвідчену, що вміє добре плавати. Ця людина повинна переправитися без речей, тільки тримаючи один кінець міцної мотузки. Потім потрібно натягнути мотузку з одного боку річки на іншу і здійснювати перехід, тримаючись за неї як за перила. Якщо вам важко переходити через річку поодиночі, попросіть старших товаришів вам допомогти.

Якщо ви один, то знайдіть найбільш дрібне місце для переходу.

(Продовження на 10 сторінці)

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

Тільки тепер відчув журавлик, що таке справжня журба.

І треба ж, щоб саме у цей час зустрів він професора Кваквакума.

– Журишся? А що я казав! Так тобі й треба! Ква! Ква! Кум! – задоволено сказав Жабурин Жабуринович, розтягаючи в усмішці свого величезного рота. – То ж бо й воно. Кожен мусить робити те, що він мусить робити. Сонце мусить світити, дерева мусять зеленіти, комарі мусять дзижчати, жаби мусять ковтати комарів. А журавлі мусять журитися і приносити сльози й печаль. Так було, так є і так буде. Бо так записано в Книзі Джерел. Це великий закон життя.

– А от хіба можна ловити чижиків і садувити в клітку? – вигукнув журавлик.

– Можна! – квакнув професор.

– Але чому? Це ж несправедливо!

– Бо так записано в Книзі Джерел.

– Це ж неправильно!

– Мовчи! Дурний ти ще заперечувати те, що записано в Книзі Джерел. Я думав, що ти вже схаменувся, зрозумів, але бачу, що ні. Ще булькають у твоїй голові якісь дурні думки. Доля покарає тебе за них. Доля завжди карає тих, хто не погоджується. Так записано в Книзі Джерел, – професор поправив на носі золоті окуляри й пірнув у воду.

– Все одно! Неправильно це! – вперто прошепотів журавлик.

...Минали дні за днями.

Журавлик уже вбився у пір'я, от-от, як то кажуть, на крило стане, тобто навчиться літати, а чижик Ціві-Тівік усе не повертався.

Одного разу надвечір на болото прилетіла сорока Скрекекулія і зняла страшенний гвалт:

Скре-ке-ке!

Скре-ке-ке!

Ой, нещастя яке!

Караул!

Скре-ке-кул!

Ой, боже!

Ой, боже!

Рятуйтеся, хто може!

Мисливці з Києва машинами приїхали.

Ой, що буде! Що буде! Рятуйтеся!

Все болото перепудилося. Всі поховалися, принишкли. І качечки-крячечки, і крижаки-парубки, і пірникози, і лиски, і навіть сам президент болота Бусол Лелекович Чорногуз.

Сидять, чекають.

Довго чекали. Вже й смеркло. А пострілів не чуť.

З берега від старої верби, де отаборилися мисливці, потягло димом, а згодом запахом польової каші-кулеші. А ще згодом долинула пісня:

Чуєш, брате мій,

Товаришу мій,

Відлітають сизим шнуром

Журавлі у вирій.

Чути: «Кру, кру, кру,

В чужині умру,

Заки море перелечу,

Крилонька зітру,

Крилонька зітру.

Кру, кру, кру...»

І так розчулено, так журно виводили мисливці ту пісню, що в журавлика аж серце тьохкало.

(Далі буде)

Наталка ЛОГВИН

Весняні пригоди кота Портокале

Весняне сонечко все тепліше пригрівало у вікно. Портокале все менше лежав біля каміну.

Та й камін вже не топили. Тому він сидів на підвіконні і спостерігав за тим, що відбувалося на вулиці. А там стрибали горобці, зеленіла травичка, цвіли кульбабки. Весняні сонячні промені вигравали сріблястими блисками на весняній воді невеличкої річечки, де повільно й розважливо плавали качки з маленькими каченятами, які старанно гребли лапками, стрімко

перепливали від одного берега до другого, а течія їх повертала на середину річки. Так вони змагалися зі стрімкою водою цілими днями.

Портокале спостерігав за каченятами і думав: «Як же вони, такі малі, не бояться води і так вправно плавають?» Із кожним весняним днем каченята захоплювали його все більше й більше. Врешті-решт він вирішив особисто з ними познайомитися і почав слідкувати за вхідними дверима. Він дочекався, коли пані Оля відкриє трішки ширше двері будинку, і стрімко вискочив на вулицю та побіг до річки.

Яскраве сонечко засліпило його. Духмяні аромати квітів і трав зайшли йому в ніс. «Пш-пш-пшшш,» – чхнув Портокале. Потім роздивився на всі боки, і тихо, крадькома, ховаючись під кущами і травами, поповз до берега.

Тут він побачив, що мама-качка стоїть на березі і озирається на всі боки та вгору, аби уберегти від небезпеки своїх маленьких каченят, які грайливо і безтурботно щипали зелену травичку. Не підозрюючи нічого, качка крякнула і, перекидаючись з ноги на ногу, пішла вузьенькою стежиною до води. Каченята одне за одним побігли за нею.

Портокале й собі далі крадькома поповз за ними. Йому ж так кортіло погратися з цими кумедними маленькими пухнастими сотворіннями. Він приготувався стрибнути до них, та мама-качка відчула загрозу і швидко плюхнула у воду, а каченята стрімголов поскакали за нею.

Портокале й не зогледівся, як в захопленні від переслідування і сам стрибнув за каченятами

та опинився у воді. А плавати він не вмів. Весняна холодна і стрімка течія води несла його швидко по каналу. Від переляку Портокале голосно нявкав і наче кричав усім: «До-о-о-п-о-о-о-м-о-о-о-ж-ж-і-і-і-ть!»

Аж тут він побачив невеличкий острівця і захотів вискочити на нього. Проте вода понесла його далі до великого, зваленого у воду дерева. Він своїми гострими кігтями вмиг зачепився за нього й

виліз із води. Переляканий та мокрий, він увесь тремтів від холоду. Оговтавшись, Портокале обтрусився і вистрибнув на берег.

Проте й тут він не мав спокою. Несподівано на нього налетіла чорна ворона і каркнула над його головою. Портокале злякався і знову з берега впав у воду. Та й тут його знову чекали непереливки. Бо великий зелено-коричневий качур із червоними лапами і гострим дзьобом підплив до нього і дзьобнув його у спину. Бідолашний Портокале пронизливо і коротко нявкнув та знову вискочив на дерево, а звідти плигнув на стежку і чимдуж побіг додому. А біля будинку на нього налетів сусідський песик Васько, який не впізнав мокрого переляканого Портокале і погнався за ним. Рятуючись, Портокале вискочив на знайому йому вишню у дворі та й засів на гілці. Пес Васько ще трішки погавкав на нього та й побіг собі далі.

А Портокале, знесилений, розчарований, холодний і мокрий, скочив із дерева і стрімко потрусив до хати. На щастя, пані Оля зразу побачила і впустила виснаженого котика до хати. На кухні у мисочці на нього чекала смачна котяча їжа. Було тихо і затишно. Портокале вмоستився на теплу ковдру, вилизав шерстку від бруду та залишків води, а потім заснув. Через деякий час наш невдалий мандрівник кумедно смикав лапками уві сні, бо йому снився цілий виводок гарненьких каченят, які гралися з ним і вчили плавати.

(Початок на 7 сторінці)

Переправлятися через гірську річку вбрід в будь-яку пору року потрібно тільки в одязі та взутті.

В. Переправа по колоді або дереву

Це найбільш зручний і безпечний спосіб. У цьому випадку місце для переправи вибирається таким, щоб воно було вузьке і мало підняті берега (щоб вода не заливала колоду). Перед початком переправи колоду потрібно закріпити з обох сторін ріки. Для установки колоди на інший бік річки використовують мотузку, за допомогою якої можна підняти її і направити на інший берег. Потім цю мотузку прив'язують на потрібній висоті над колодою, щоб використовувати як перила. Якщо хто-небудь з вашої групи впав у воду, киньте йому мотузку або простягніть жердину.

Г. Переправа за допомогою човнів, байдарок, катамаранів, саморобних дерев'яних плотів, надувних матраців тощо

У цьому випадку потрібно не перевантажувати засоби переправи людьми і вантажем. Завжди перед переправою потрібно перевірити надійність з'єднання і вантажопідйомність плавальних засобів. У штормову погоду таку переправу здійснювати не можна.

Д. Переправа вплав

Цей спосіб подолання водної перешкоди застосовують тоді, коли неможливо застосувати інші види переправи через водойму. При такій переправі бажано використовувати допоміжну мотузку, за допомогою якої переправляють людей і рюкзаки (рюкзак укладається в поліетиленовий мішок, щоб уникнути намокання). Якщо ж річка з бурхливою течією, то бажано відмовитися від проходження такої водної перешкоди, бо це дуже небезпечно.

УВАГА! Будь-яку водну перешкоду забороняється переходити по льоду, при сильному вітрі, а також в густий туман.

Наталя КАРПЕНКО

Кольоровий місток

Хто у небі після зливи
Звів місток усім на диво?

Та це промені крилаті
В дощ не всиділи у хаті,
Стали бігати, стрибати,
Й нумо хмару доганяти!

Назбирали крапель в жменьку,
Розписали їх швиденько –
І з'явився міст чудовий,
Міст яскравий, кольоровий!

Тим містком крокує літо,
Добирає самоцвіти.
Квітне райдуга висока
Веселить і тішить око!

Грицько БОЙКО

Розумники

Тече річка невеличка,
Через річку кладка.
Одне одному назустріч
Ідуть козенятка.

Вузька кладка, козеняткам
Нікуди звернути,
Бо, звернувши, можна в воду
Холодну пірнути.

Зустрілися, зупинились,
Наставили роги –
Видно, обом не хочеться
Звертати з дороги.

Аж враз одне козенятко
На кладці лягас,
Друге, мекнувши в подяку,
По ньому ступас.

Розминулись, розминулись!
Розумними стали!
Мабуть, вони всім відому
Казку прочитали!..

Славетні українці

Іван Піддубний

З Ольгою Сенишин

Ім'я цього видатного спортсмена та силача було одним з найбільш відомих і почесних у міжнародному спорті. Іван Піддубний був шестиразовим чемпіоном світу з боротьби у важкій вазі та першим отримав титул «чемпіон чемпіонів» за те, що залишався непереможним 25 років поспіль. Майже 40 років його ім'я не зникало з афіш, а газети друкували його досягнення на перших шпальтах. Уся спортивна преса одноставно славилася цього «російського богатиря». Та насправді він був українцем, який свої перемоги присвячував рідній країні й завжди молився за Україну, виходячи на сцену.

Іван Максимович Піддубний народився 8 жовтня 1871 року на Полтавщині, в багатодітній родині спадкового козака. Хлопець дістав від батька великий зріст і витривалість. Від матері він успадкував тонкий музичний слух і в дитинстві по неділях і святах співав у церковному хорі. З юних років хлопець володів чималою силою – у 17 років він легко кидав на воза мішки з зерном і міг пригнути до землі корову за роги. У 20 років, щоб заробити грошей, Іван їде на заробітки і працює вантажником у портах на Кримському узбережжі. Там Піддубного за силу, спритність і великий зріст капітани, матроси і пасажери називали з повагою Іваном Великим.

В цей період юнак завів дружбу із двома парубками, які були завзятими атлетами та просто марили спортом. Вони й стали наполягати на тому, щоб Піддубний професійно зайнявся силовими вправами. Спорт став для Івана стрижнем життя, який допоміг хлопцеві стати міжнародним символом непережаної сили, блискучої майстерності і техніки. Його кар'єра борця розпочалася з 1896 року, коли юнак перевершив атлетів у боротьбі «на поясах» у цирку і йому запропонували попрацювати там. Світова слава прийшла 1905 року, коли на чемпіонаті світу в Парижі він був проголошений чемпіоном світу серед професіоналів. Піддубний став справжньою зіркою циркових арен Америки і Європи, відвідав 50 міст в 14 країнах на 4 континентах.

Іван Піддубний провів близько 2 тисяч боїв, абсолютну більшість яких виграв. Він був розумним борцем, що відрізнявся від інших колег блискавич-

ним орієнтуванням, чудовою координацією своїх рухів, йому легко давалися складні комбінації прийомів. До того ж, Іван вів здоровий спосіб життя – щоденно тренувався за особисто розробленою системою, ніколи не вживав алкоголю та не палив. Вже в 50 років йому вдалося покласти на лопатки молодого славнозвісного американського богатиря Колофа у двох сутичках підряд. Крім цього, Піддубний був артистичним і подобався публіці – високий, прекрасно складений, з мужніми рисами обличчя. Його неодноразово намагалися підкупити, залякати і навіть споїти. Але Піддубний не піддався. Він завжди рішуче відхиляв вигідні пропозиції махінаторів від спорту, до кінця життя згадуючи слова батька: *«Пам'ятай, Іване, що роду ти з батька-матері козацького, запорозького, і що козаку честь дорожча матері, дорожча батька рідного. Запам'ятай, Іване, продаси честь – не син ти мені і я не батько тобі».*

Коли в більшовицькі часи артисту видали паспорт із прізвищем «Поддубный» і національністю «русский», Іван вимагав замінити паспорт. Та після відмови чемпіон власноруч зробив виправлення – «Піддубний» і «українець». У 1937 році його запроторили до в'язниці, де вже немолодого чоловіка катували і вимагали неіснуючих збережень за кордоном. Лише через рік звідти його вивела гучна слава та пильна зацікавленість його долею зарубіжної спортивної громадськості. Після війни Піддубного знову заарештували за співпрацю з німцями, хоча він відмовився готувати німецьких спортсменів. Цього разу його швидко відпустили через відсутність доказів.

Іван Максимович покинув спорт у 70-річному віці. Повоєнні роки був забутий, жив у злиднях. Помер видатний спортсмен 8 серпня 1949 року, трішки не доживши до 80 років в містечку Єйську на Кубані, де й похований у міському парку його імені. На батьківщині Піддубного встановлений бюст «Чемпіону чемпіонів», розташовані музей і спортивна школа його імені. Про нього знято кілька художніх і документальних фільмів, а в містах України названі вулиці на його честь. До 150 річчя богатиря Національний банк України випустив ювілейну монету.

Тематична картка «Травень»

1. Виразно прочитайте уривок з вірша «Травнева пісня» Максима Рильського:

*В травні трави молоді,
Ніби хвилі по воді,
Розливаються широко,
Аж радіє наше око.
В травні – праця на полях,
На городах, у садках:
Праця з піснею дзвінкою,
Як сестра живе з сестрою...*

2. Місяць, якому присвячений вірш, називається ○○○○○○○○.

3. Слово із вірша, яке має спільний із ним корінь ○○○○○○.

4. Слово із вірша, яке називає живу істоту: ○○○○○○.

5. Впишіть слово-ознаку до слова ПІСНЯ з вірша ○○○○○○○○.

Довідка: і, н, з, в, к, д, а.

6. Розгляньте малюнки і запишіть слова та їхні ознаки, про які згадано у вірші.

Т ○ ○ ○ ○ ○

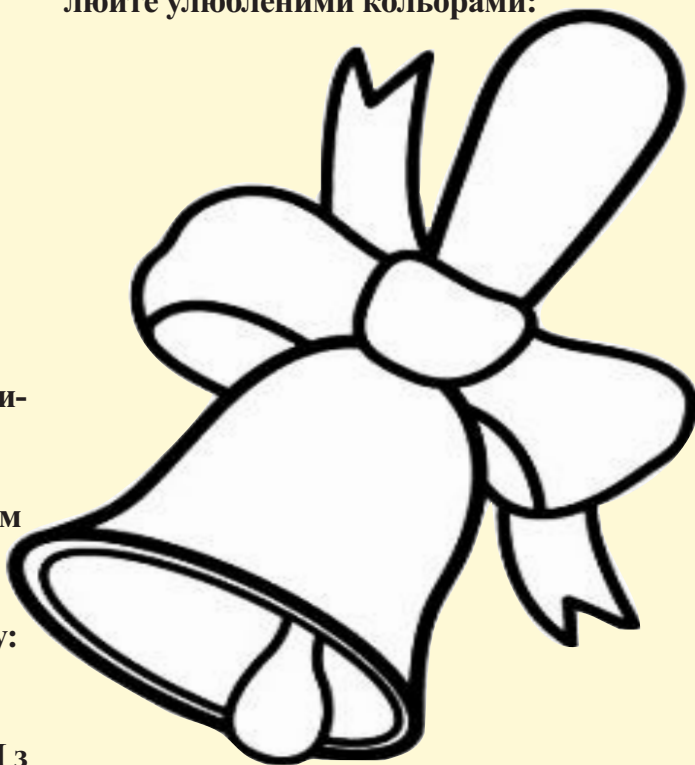
М ○ ○ ○ ○ ○

Х ○ ○ ○ ○ ○

Ш ○ ○ ○ ○ ○

7. Назвіть зображений предмет та розмалуйте улюбленими кольорами:

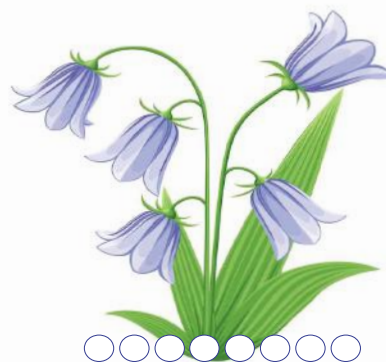
8. Розгляньте зображення та впишіть їхні назви у кружечки. Чим вони схожі?

Чи знаєте ви ще слова, однакові за звучанням, але зовсім різні за значенням? Назвіть їх.

9. Від слова **дзвін** утворіть інші слова, що вказують на ознаки нижчепода-

○○○○○○○○

○○○○○○○○

них зображень. Визначте рід слів та запишіть їх у колонки.

Зразок: *дзвінка пісня.*

один	одна	одне
	<i>дзвінка пісня</i>	

дзвінк○○ голос

дзвінк○ щебетання

дзвінк○ іграшка

дзвінк○○ струмок

10. Допишіть речення, беручи до уваги зміст вищеподаного вірша та подані малюнки:

1). Бабуся працює на

○○○○○○○.

2). Хлібороби працюють на

○○○○○.

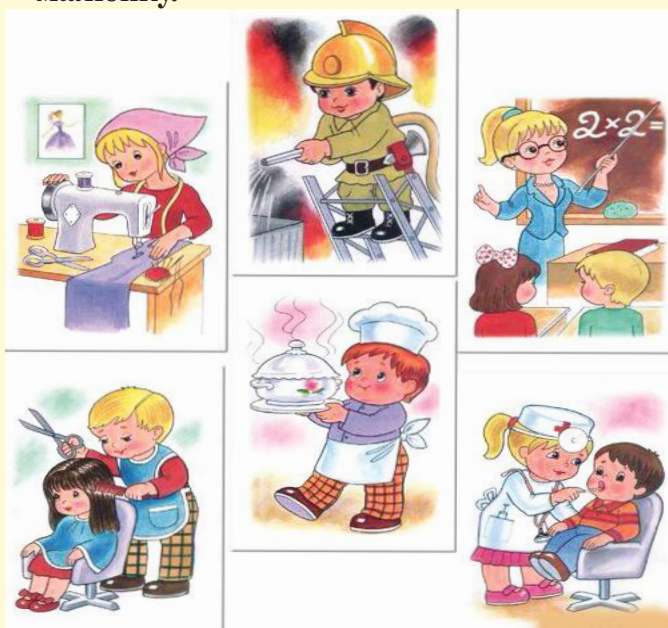
3) Ми працюємо

у ○○○○○.

11. Конкурс.

Назвіть професії, які відповідають кожному малюнку.

Складіть слова, які мають спільний корінь зі словом *праця*. Переможцем стане той, хто першим правильно виконає завдання.

○○○○○○○○т и
○○○○○○○○○○и й

Рубрику підготувала
Анка Майданюк Штубіану

Вивчаємо англійську

з Іриною Савіною

1. Відшукай сховані в таблиці слова. Прочитай їх та переклади на українську. При потребі скористайся підказкою.

D	V	Q	G	F	N	J	B	P	F	A	W	T	J	A
L	V	F	T	H	M	M	Y	R	Q	D	U	I	E	X
H	U	R	R	I	C	A	N	E	Q	Z	G	F	N	O
W	E	A	T	H	E	R	T	C	E	S	Q	V	F	D
R	S	U	N	N	Y	S	H	I	E	H	Q	O	S	K
G	K	B	Y	A	A	L	G	P	Y	E	H	X	N	Y
N	X	I	O	C	Z	A	S	I	T	X	L	I	I	T
M	N	L	R	G	K	C	H	T	H	D	A	C	P	O
M	J	E	T	W	W	L	D	A	U	R	D	P	D	R
S	V	B	Y	L	I	G	H	T	N	I	N	G	L	N
O	C	R	J	Z	R	E	C	I	D	D	J	P	M	A
Q	P	L	T	I	W	B	H	O	E	J	D	I	Q	D
M	H	Q	Y	H	N	I	I	N	R	T	H	Z	G	O
X	C	C	L	O	U	D	S	Z	B	Q	I	F	E	I
D	V	B	J	U	E	N	F	P	B	S	N	O	W	J

CLOUDS	PRESIPITATION	THUNDER
HURRICANE	RAIN	TORNADO
LIGHTNING	SNOW	WEATHER
OVERCAST	SUNNY	WIND

2. Прочитай вказівки та намалюй погоду.

Draw a picture of a rainy day.	Draw a picture of a sunny day.
Draw a picture of a snowy day.	Draw a picture of a cloudy day.

3. Впиши подані слова в алфавітному порядку.

Snow	1.
Cloud	2.
Temperature	3.
Hurricane	4.
Rain	5.
Sun	6.
Lightning	7.
Tornado	8.

4. Поєднай слова з малюнками.

Rain
Tornado
Lightning
Sun
Cloud
Snow

4. Прочитай віршик. Про що в ньому йдеться?

Clouds

It is hot.
The sky is blue.
A little cloud comes looking for you.
More clouds come.
They bring rain.
Sing and dance.
It's cool again!

? Відгадай ?

«Ко-ко-ко» – лунає зранку.
Принесе нам до сніданку
Пташка золоте яйце –
І корисне, і смачне.
Що ж оце за чаботурка?
Це ряба матуся...
(курка)

Він – не вершник, а зі шпорами,
Його одяг – із узорами.
Час він знає, як і люди,
Сам – не сторож, а всіх будить.
(півень)

Хто сердитий спозаранку
На подвір'ї біля ганку?
– Ой булди, булди, булдик, –
З півнем свариться...
(гусак)

Попищали, попищали,
Дружно просо поклювали –
І до матері стрибочком
Жовті збіглися клубочки.
Заховались під крило,
Наче їх і не було.
Треба загадку кінчати,
Ці клубочки – то...
(курята)

Зроби своїми руками

Сердечко в техніці ізонитка

З Людмилою Дорош

«Ізонитка» – це нитяна графіка, (англ. String Art) – сучасне мистецтво створення зображення композицією з натягнутих ниток на картоні чи іншому твердому матеріалі.

Нам потрібні: щільний картон, аркуш паперу, нитки, голка, шило, ножиці, скотч, 2 скрепки, простий олівець.

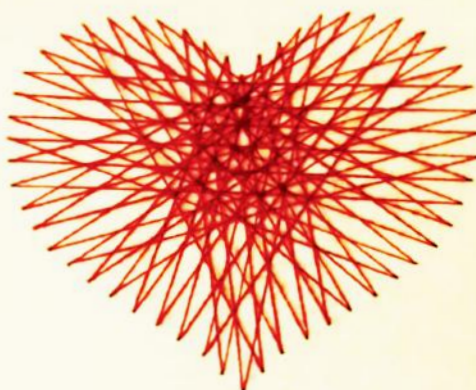
Хід роботи:

Крок 1. Підготуйте картон та аркуш паперу із шаблоном серця, як на малюнку 1. У кого немає такої можливості,

візьміть половину аркуша паперу А4, зігніть його і від загину намалуйте половину сердечка. Виріжте його – це буде ваш шаблон. Тепер покладіть його на другу частину паперу посередині, обведіть форму простим олівцем. По контуру зробіть олівцем 54 чіткі крапочки, розташовані на однаковій відстані одна від одної.

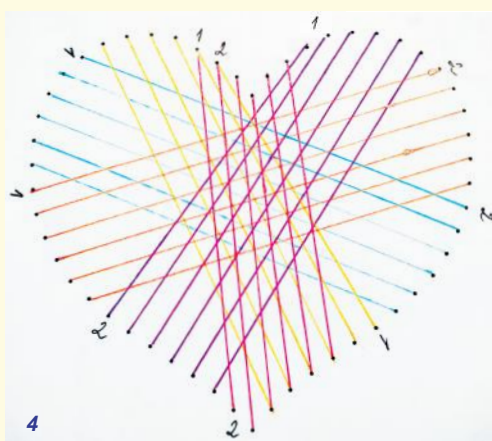
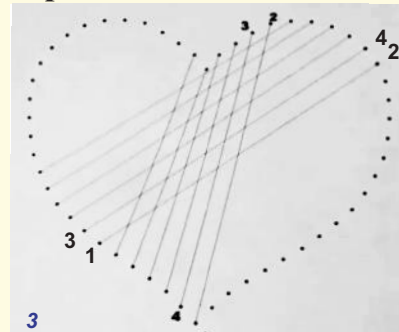
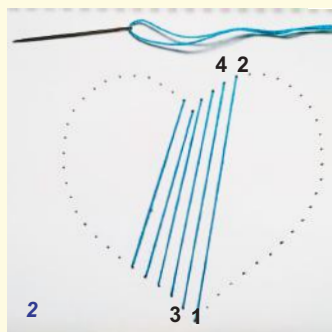
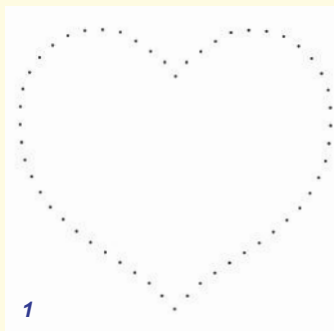
Крок 2. Покладіть аркуш паперу із заготовкою серця на картон, закріпіть його скрепками. Покладіть цю заготовку на дощечку чи шматок полістиролу, візьміть шило і попроколуйте кожну крапку так, щоб шило пройшло через папір та картон. Зніміть аркуш із серцем – ви отримали картон із дірками.

Крок 3. Візьміть голку з ниткою, засуньте її зі зворотнього боку картону у дірку під номером 1, закріпивши зі зворотнього боку скотчем. Починаємо вишивати проти годинникової стрілки: алгоритм заповнення по 6

лініях, як це видно на малюнку 2. На першому етапі робимо 6 ліній.

Крок 4. Відраховуємо 6 крапок зверху від крапки з номером 2 і починаємо вишивати проти годинникової стрілки за тим же алгоритмом по 6 лініях, як на малюнку 3. Продовжуємо вишивати таким чином ще 2 етапи. Перше коло ми пройшли.

Крок 5. Вільними залишилися 2 крапки зверху і 4 знизу. Продовжуємо вишивати за тим же алгоритмом по 6 лініях, як на малюнку 4.

Стібки почнуть накладатися. Всього на цьому кроці потрібно зробити 5 етапів у такій послідовності кольорових схем як на малюнку 4: червоний, фіолетовий, оранжевий, синій та жовтий. Молодці, сердечко готове!

При потребі перегляньте відео з поясненнями вишивання: www.youtube.com/watch?v=i84isgTrjmg.

Цікава книжка

Слова: Галини Тарасюк, музика: Юрій Кера

Ой, я - ка ці - ка - ва книж-ка! Це не книж - ка – ці - лий світ! В ній жи-ве і

На закінчення

слон! І миш - ка! Дят - лик, го - ро - бець і кіт! Та щоб біль - ше

про це зна - ти – тре - ба вчи - ти -ся чи - та - ти!

Ой, яка цікава книжка!
Це не книжка – цілий світ!
В ній живе і слон! І мишка!
Дятлик, горобець і кіт!
Є тут коні і верблюди,
козенята і вовки,
і живуть тут добрі люди
у хатинках вздовж ріки!
Живуть жабки у ставочку,
в океані – кораблі,
равлик-павлик – під листочком,
а у небі – журавлі...
Та щоб більше про це знати –
треба вчитися читати!

Вірування наших прагидів: Стрибог

Сторінка народознавства з Ольгою Сенишин

До верхівки божественних істот, яким поклонялися древні слов'яни, належав і Стрибог – могутній бог повітряних стихій: вітрів, вихору, бурі, урагану, смерчу. Його ще називають володарем вітрів або батьком вітрів. За легендою, у Стрибога 6 синів і 6 дочок та безліч онуків – різного роду вітри і ветровичі. Один із синів є богом холодних північних вітрів, інший – бог літніх теплих вітрів. А ще є бог південного вітру з моря або бог легенького ніжного вітерця, бог бурі, що живе в горах, та богиня, що поїдає вологі тумани і гнітючу духоту, тощо. Всі вони допомагають Стрибогу в його битвах з демонами. За його ж розпорядженнями з 4 сторін світу дмуть 4 велетні з величезними вусами та губами. Котрий з них дме сильніше – з того боку і буває вітер.

На думку деяких науковців, Стрибог належить до найдавніших богів Русі, але його культ виходив поза межі цієї давньої держави. Ім'я цього божества згадується в ряді давньоруських літописів. У «Повісті минулих літ» князь Володимир нібито встановив йому ідол у Києві. Стрибогу було відведене досить почесне 4 місце в київському пантеоні. Очевидно, це зумовлено постійними походами князів по Дніпру й Чорному морю, успіх яких багато в чому залежав від повітряних стихій. Також в народних казках і легендах до цього бога нерідко звертається багатир або витязь із проханням повідомити місце, де знаходиться зникла наречена. Адже вітер, який гуляє на просторах землі, неба і моря, усе бачить і знає.

Вважалося, що коли Стрибог спокійний, то він дихає рівно і шумно, гуляє по морю. Коли розгнівається – збере хмари, хвилі підніме, кораблі розкидає, а то і втопить. Володіння бога вітрів знаходилися на морі і звідти він і надсилав вітри. Тому не дивно, що головні храми Стрибогу знаходилися на морських островах, поблизу витоків рік, де часто зупинялись торгові кораблі слов'ян. Таким місцем був, наприклад, острів Березань, який розташований в гирлі річки Дніпро.

Моряки, рибалки та купці особливо шанували Стрибога і прохали дарувати «вітер у вітрила». Коли вони збиралися у далеку дорогу, то заборонялося сильно свистіти, аби була не накликає сильного штормового вітру. Щоб задобрити вітер,

йому приносили жертви та багаті дари у вигляді хлібних крихт, м'яса, а у свята – залишків святкових блюд. Щоб повернути його до себе, люди підносили йому кольорові стрічки і ганчірочки, мішки з борошном, зерна, варену кашу. У деяких регіонах відзначали дні повелителя вітрів 4 рази на рік. Стрибогу молилися й хлібороби, бо свято вірили, що тільки за бажанням цього бога з'являться хмари з цілющим дощем. Також він проганяв страшні грозові хмари своїм потужним подихом. Свої дарунки Стрибогу селяни розвівали над полем. А мірошники, піднявшись на щоглу або верх млина, пригощали, підгодовували вітер жменями борошна, пшеничними або житніми зернами і чекали вітряної підтримки і заступництва.

Наші предки малювали у своїй уяві образ повелителя вітрів у вигляді міцного старця з сивою головою і довгою бородою, що носив одяг блакитного кольору. Символи Стрибога – трубний ріг, батіг і вітрило. Стрибог, за їхньою уявою, віддалений від людини і байдужий до усього людського, тому може шкодити людям без усяких на те причин. Але в той же час Стрибог – винищувач усіляких злочинів і руйнівник злочинних намірів. Тобто, вітер міг приносити людям хвороби чи пошесті. Але він же може і винести їх, розсіяти або перенести на ворога. Важливо лише «упіймати» потрібний вітер, вийшовши на перехрестя доріг або на височину. Щоб позбавитися хвороб, наші предки за вітром розсіювали попіл старого одягу або взуття хворого. Щоб наслати хворобу-пошесть на ворога – розсіювали заговорений попіл померлого від смертельної хвороби (чуми, віспи, тифу тощо). У деяких краях велося розсіяти за вітром у полі попіл покійного родича. Вважалося, що після цього земля знаходиться під заступництвом душі покійного і краще родить, дає кращі врожаї і трави. Згідно давніх згадок, розвіяний за вітром попіл арійського князя-витязя Сканди навіть дав назву землі, що належала йому, – Скандинавія. Про діяння вітрів і ветровичів ми ще згадаємо в наступних публікаціях.

Пишаємося нашими дітьми!

**Мануєла Петронела Марусяк,
3 клас, с. Нісіпіт, Сучавський повіт**

**Міріам Бодирлау,
3 клас, с. Нісіпіт, Сучавський повіт**

**Данієла Емануєла Полек,
3 клас, с. Нісіпіт, Сучавський повіт**

**Алексія Стеліяна Зберча,
3 клас, с. Нісіпіт, Сучавський повіт**